

RAPPORT

Arkeologisk inventering

**Väg 45, Nedre Soppero- Ounistunturi
Jukkasjärvi sn, Lappland och Västerbotten, Norrbottens län**

November 1998
Maria Urberg

NORRBOTTENS MUSEUM

RAPPORT

Arkeologisk inventering

Norrbottens län

Lappland

Jukkasjärvi socken

Kiruna kommun

Väg 45, Nedre Soppero-Ounistunturi

INLEDNING

Norrbottens museum genomförde 98-10-05--98-10-06 en arkeologisk inventering längs en ca 14 km lång sträckning utmed väg 45 från Nedre Soppero till Ounistunturi, Jukkasjärvi socken och Kiruna kommun. Arbetet var föranlett av att Vägverket planerar en förbättring av befintlig väg. Inventeringen utfördes av antikvarie Maria Urberg.

Arbetet utfördes på begäran av Vägverket Region Norr och bekostades av densamma.

SYFTE OCH METOD

Syftet med inventeringen var att utröna förekomsten av fasta fornlämningar och kulturlämningar inom påverkansområdet för aktuell vägsträcka.

Inventeringen genomfördes genom okulärbesiktning av området, samt med hjälp av sond för att undersöka gropar och andra formationer i terrängen.

NATURLANDSKAP OCH TOPOGRAFI

Den inventerade sträckningen går från Lainioälven i norr, tangerar de båda sjöarna Karpuajärvi och Vuoksujärvi och går sedan huvuddelen av sträckningen över relativt flacka partier för att sedan komma upp mot sluttningarna av Huornainen och Ounistunturi. Nivåerna ligger mellan 350 m.ö.h. invid Lainioälven till 410 m.ö.h. vid kanten av Huornainen, vanligast mellan 370 och 390 m.ö.h. Sträckningen passerar flera mindre sjöar och myrar, och i anslutning till dessa finns vanligen markerade avsatser i terrängen. Vid Huornainen är dock sluttningarna tämligen branta. Vegetationen varierar från barrskog med inslag av björk till torrare, sandiga hedmarker med tallskog och slutligen till områden med enbart dvärgbjörk.

KÄND FORNLÄMNINGSBILD

Området kring den norra delen av sträckningen fornminnesinventerades 1997 av Riksantikvarieämbetet i samarbete med Länsstyrelsen i Norrbotten. Då registrerades en

kokgrop, ett par härdar samt en tjärdal på den västra sidan av Vuoksujärvi. Öster om samma sjö och därifrån mot Lainioälven registrerades ett stort antal kokgropar och härdar, flertalet av dem låg samlade i sammanhängande områden. Söder om Lainioälven, men ett par km nordväst om nu inventerad sträckning, finns ett drygt 1,5 km långt fångstgropssystem som är belägen på sandiga åsar längs med älven och myrarna söder därom.

I anslutning till aktuell vägsträcka är dock inga lämningar registrerade sedan tidigare.

RESULTAT

Vid inventeringen påträffades två härdar (A och B, se bilaga 2 för beskrivning) som är belägna i rengärden strax söder om Ahvenjärvi, samt en förmodat sentida härd (C) vid en liten tjärn i mellersta delen av sträckningen.

Härd A är belägen i norra delen av rengärden, 25 m ÖSÖ om vägen och 5 m SÖ om rengärdesstängslet. Den kan behöva undersökas då den ligger inom påverkansområdet för vägarbetena. I samband med att området runt härden rekognocerades påträffades ytterligare en härd (B) 74 m norr om A. Den berörs dock inte av vägarbetena.

På en avsats öster om en tjärn i sträckningens mellersta del påträffades härd C som tolkades som förhållandevis sentida. Härden är delvis övermossad och bevuxen med kråkbär och lingon, och det topografiska läget är med tanke på samiska lämningar också mycket bra. Härdstenarna ligger dock relativt löst på marken och det påträffades ett kraftigt kollager i ytan av härdbädden. Flera snarlika härdar har påträffats i anslutning till aktuell vägsträckning, fast med ett helt annat topografiskt läge, vilket gör att dessa härdar, inklusive C, tolkas vara anlagda i samband med att vägen byggdes. Denna härd registrerades just på grund av att det framöver ska finnas en notering om att härden är bedömd, med tanke på eventuella framtida inrapporteringar. Härden är belägen 23 m väster om vägen, och kommer förmodligen inte att bli *direkt* berörd av vägarbetena.

Slutligen bör nämnas en hundkyrkogård som påträffades på en avsats av en större ås mellan vägen och Kesajoki i områdets norra del. Detta är varken någon forn- eller kulturlämning, men platsen bör av förklarliga skäl inte bli utsatt för påverkan av vägarbetena. Sammantaget 19 kors, de flesta med namn och årtal, finns här. Det senaste är daterat 1998.

SAMMANFATTNING

Med anledning av att Vägverket planerar att förbättra väg 45 mellan Nedre Soppero och Ounistunturi, Jukkasjärvi socken och Kiruna kommun, utförde Norrbottens museum en arkeologisk inventering längs med aktuell sträckning 1998-10-05--10-06.

Vid inventeringen påträffades en härd (A) som ligger i anslutning till vägen i rengärden vid Ahvenjärvi, och som kan behöva undersökas. Vidare påträffades en härd som ligger utanför vägarbetsområdet samt en förmodad sentida härd som troligtvis är anlagd i samband med att vägen byggdes och som inte behöver någon närmare dokumentation.

Nämnas bör också en hundkyrkogård, belägen mellan vägen och Kesajoki i områdets norra del, som bör tas i beaktande vid arbetena med vägen.

NORRBOTTENS MUSEUM

1998-11-10

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Maria Urberg', written in a cursive style.

Maria Urberg
Antikvarie

TEKNISKA UPPGIFTER

Län: Norrbotten
Landskap: Lappland
Socken: Jukkasjärvi
Kommun: Kiruna

Karta: Gröna kartan Soppero 30K SO

Uppdragsgivare: Vägverket Region Norr

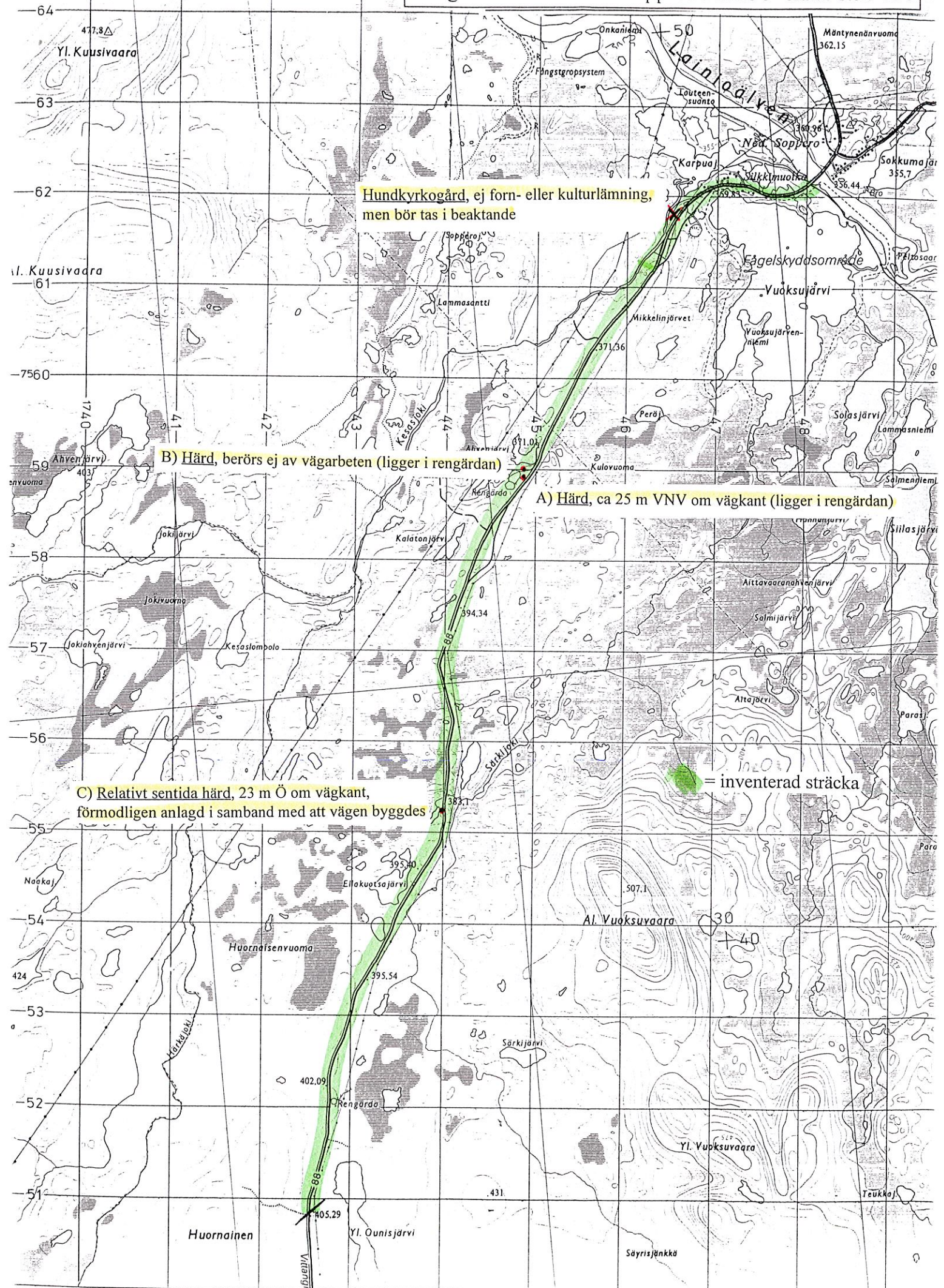
Fältarbetspersonal: Maria Urberg
Rapportansvarig: Maria Urberg

Fältarbetstid: 2 dagar
Rapporttid: 1 dag

Sträcka: ca 14 km

BILAGOR

1. Gröna kartan Soppero 30K SO, skala 1:50 000
2. Beskrivning. Nyfunna lämningar.

BILAGA 2. NYFUNNA LÄMNINGAR

A) Härd

Gröna kartan: Soppero 30K SO

Socken: Jukkasjärvi

Höjd över havet: 375 m

Orientering: 25 m ÖSÖ om väggkant, 5 m SÖ om rengärdesstängsel.

Terräng: Flack moränmark. Skogsmark (gles tall- och björkskog) samt rengärda.

Beskrivning: Härd, oregelbunden, 0,9 x 0,7-0,8 m (ÖNÖ-VSV), bestående av två (ursprungligen) parallella stenrader, 0,7 respektive 0,8 m l (NNV-SSÖ) av tre respektive fyra stenar, 0,15-0,2 m st. Den ÖNÖ raden är något utrasad. Härdbädden är övermossad.

Bedömning: Fornlämning.

B) Härd

Gröna kartan: Soppero 30K SO

Socken: Jukkasjärvi

Höjd över havet: 375 m

Orientering: 74 m N om A)

Terräng: Svagt NV-sluttande moränavsats invid sjö Skogsmark (gles tall- och björkskog) samt rengärda.

Beskrivning: Härd, oregelbunden, 0,8 x 0,7 m (NÖ-SV). Härden är hästskeformad och har kring kanten elva stenar, 0,1-0,15x0,2 m st och intill 0,1 m h. I SÖ saknas stenar. Delvis övermossad. Bevuxen med kråkbär och lingon.

Bedömning: Fornlämning. Berörs dock ej av vägarbetena.

C) Härd, sentida

Gröna kartan: Soppero 30K SO

Socken: Jukkasjärvi

Höjd över havet: 380 m.ö.h

Orientering: 23 m V om väggkant.

Terräng: Stenbunden moränavsats vid tjärn. Skogsmark (tall- och björkskog).

Beskrivning: Härd, oregelbunden, 0,65 x 0,55 m (VNV-ÖSÖ) och 0,05 m h. Kring kanten är sju stenar, 0,1-0,15x0,2 m st. Delvis övermossad. Bevuxen med kråkbär och lingon. Härden ger dock ett recent intryck då stenarna ligger relativt löst på marken och det framkom ett kraftigt kollager ovan blekjordsskiktet vid provstick i härdens mitt. Förmodligen en härd som anlades och brukades i samband med att vägen byggdes. Liknande härdar har påträffats i anslutning till vägen, men ej registrerats då de inte har haft ett bra topografiskt läge utan entydigt tolkats som härdar anlagda vid vägbygget. Denna härd har registrerats då den har ett mycket bra topografiskt läge och kan misstolkas vara äldre än den förmodligen är.

Bedömning: Ej fornlämning.